
Spis treści

Przedmowa	XXI
Słowo poświęcone dr. Jackowi Kańskiemu	XXIII
Wykaz skrótów	XXV
1. Autoimmunologiczne choroby tkanek oczodołu	1
<i>Grażyna Wyszyńska-Pawelec, Michał Gontarz, Jan Zapala</i>	
1.1. Oftalmopatia tarczycowa	1
1.1.1. Epidemiologia	1
1.1.2. Objawy kliniczne	2
1.1.3. Diagnostyka	2
1.1.4. Leczenie	3
1.1.5. Rokowanie	4
1.2. IgG4 zależna choroba oczna (<i>IgG4-related ophthalmic disease</i>)	4
1.2.1. Epidemiologia	4
1.2.2. Objawy kliniczne	5
1.2.3. Diagnostyka	7
1.2.4. Leczenie	10
1.2.5. Rokowanie	11
1.3. Zespół Tolosa-Hunta	11
1.3.1. Epidemiologia	12
1.3.2. Objawy kliniczne	12
1.3.3. Diagnostyka	12
1.3.4. Leczenie	14
1.3.5. Rokowanie	14
Piśmiennictwo	14
2. Powieki	17
<i>Agnieszka Kubicka-Trzaska</i>	
2.1. Ostry obrzęk alergiczny skóry powiek	17
2.1.1. Objawy	17
2.1.2. Leczenie	17

2.2.	Kontaktowe zapalenie skóry powiek	18
2.2.1.	Etiopatogeneza	18
2.2.2.	Objawy	18
2.2.3.	Leczenie	18
2.3.	Atopowe zapalenie skóry powiek i brzegów powiek	19
2.3.1.	Objawy	19
2.3.2.	Leczenie	19
	Piśmiennictwo	19
3.	Spojówki	21
3.1.	Alergiczne choroby powierzchni oka	21
3.1.1.	Epidemiologia alergicznych chorób powierzchni oka	21
	<i>Anna Groblewska</i>	
3.1.2.	Klasyfikacja alergicznych chorób powierzchni oka	22
	<i>Anna Groblewska</i>	
3.1.3.	Wiosenne zapalenie spojówek i rogówki (VKC)	25
	<i>Anna Groblewska</i>	
3.1.4.	Atopowe zapalenie spojówek i rogówki (AKC)	29
	<i>Anna Groblewska</i>	
3.1.5.	Ostre alergiczne zapalenie spojówek (AAC)	32
	<i>Anna Groblewska</i>	
3.1.6.	Sezonowe alergiczne zapalenie spojówek (SAC)	33
	<i>Anna Groblewska</i>	
3.1.7.	Całoroczne alergiczne zapalenie spojówek (PAC)	36
	<i>Anna Groblewska</i>	
3.1.8.	Kontaktowe zapalenie powiek i spojówek (CBC)	38
	<i>Anna Groblewska</i>	
3.1.9.	Olbrzymiobrodawkowe zapalenie spojówek (GPC)	40
	<i>Anna Groblewska</i>	
3.1.10.	Diagnostyka alergicznych chorób powierzchni oka	41
	<i>Agnieszka Kubicka-Trzaska</i>	
3.1.11.	Diagnostyka różnicowa alergicznych chorób powierzchni oka	46
	<i>Agnieszka Kubicka-Trzaska</i>	
3.1.12.	Leczenie alergicznych chorób oczu	49
	<i>Anna Groblewska</i>	
	Piśmiennictwo	51
3.2.	Pemfigoid oczny	52
	<i>Anna Markiewicz</i>	
3.2.1.	Epidemiologia	52
3.2.2.	Patofizjologia	52
3.2.3.	Objawy	53
3.2.4.	Diagnostyka	56
3.2.5.	Diagnostyka różnicowa	57
3.2.6.	Leczenie	57
3.2.7.	Leczenie ogólne	57
3.2.8.	Leczenie miejscowe	59
3.2.9.	Leczenie chirurgiczne	59
	Piśmiennictwo	60

3.3.	Zespół Stevens-Johnsona oraz zespół toksycznej nekrolizy naskórka . . .	61
	<i>Anna Markiewicz</i>	
3.3.1.	Epidemiologia	61
3.3.2.	Patofizjologia	61
3.3.3.	Objawy ogólne	63
3.3.4.	Objawy oczne	64
3.3.5.	Leczenie	66
3.3.6.	Diagnostyka	70
3.3.7.	Diagnostyka różnicowa	70
	Piśmiennictwo	72
3.4.	Rzekomobłoniaste zapalenie spojówek	73
	<i>Anna Markiewicz</i>	
3.4.1.	Epidemiologia	74
3.4.2.	Patofizjologia	74
3.4.3.	Objawy	75
3.4.4.	Diagnostyka	76
3.4.5.	Leczenie	77
3.4.6.	Rokowanie	77
	Piśmiennictwo	78
4.	Rogówka	79
	<i>Monika Sarnat-Kucharczyk, Ewa Mrukwa-Kominek</i>	
4.1.	Mięsaszowe zapalenie rogówki w przebiegu układowych chorób infekcyjnych	79
4.1.1.	Mięsaszowe zapalenie rogówki w przebiegu kiły	79
4.1.2.	Mięsaszowe zapalenie rogówki w przebiegu gruźlicy	81
4.2.	Immunologiczne śródmięszkowe zapalenie rogówki związane z zakażeniem wirusem <i>Herpes simplex</i> i <i>Herpes zoster</i>	82
4.2.1.	Tarczowate zapalenie rogówki związane z zakażeniem wirusem <i>Herpes simplex</i>	82
4.2.2.	Tarczowate zapalenie rogówki związane z wirusem <i>Herpes zoster</i>	84
4.2.3.	Pieniążkowate zapalenie rogówki	85
4.3.	Zespół Cogana	86
4.3.1.	Objawy	86
4.3.2.	Leczenie	86
4.4.	Brzeżne zapalenie rogówki	87
4.4.1.	Objawy	87
4.4.2.	Leczenie	88
4.5.	Pryszczykowe zapalenie rogówki	88
4.5.1.	Objawy	88
4.5.2.	Leczenie	89
4.6.	Wrzód Moorena	89
4.7.	Różowate zapalenie rogówki/zapalenie rogówki w przebiegu trądziku różowatego	91
4.7.1.	Objawy	92
4.7.2.	Leczenie	94

4.8.	Zapalenia rogówki w chorobach układowych tkanki łącznej	95
4.8.1.	Obwodowe wrzodziejące zapalenie rogówki (<i>peripheral ulcerative keratitis</i> , PUK)	95
4.8.2.	Zapalenie rogówki w przebiegu reumatoidalnego zapalenia stawów (RZS)	95
4.8.3.	Leczenie	96
4.9.	Zapalenie rogówki w układowych chorobach zapalnych naczyni krwionośnych	97
4.9.1.	Objawy	97
4.9.2.	Leczenie	97
	Piśmiennictwo	98
5.	Zespół Sjögrena	101
	<i>Ewa Mrukwa-Kominek, Marta Świerczyńska</i>	
5.1.	Epidemiologia	101
5.2.	Etiologia i patogenezę	101
5.3.	Postacie ZS	102
5.3.1.	Pierwotny ZS	102
5.3.2.	Wtórny ZS	103
5.4.	Objawy oczne	104
5.4.1.	Suche zapalenie rogówki i spojówek (<i>keratoconjunctivitis sicca</i> , KCS)	104
	Piśmiennictwo	114
6.	Zapalenie nadtwardówki i zapalenie twardówki	117
	<i>Małgorzata Figurska, Agnieszka Kubicka-Trzaska, Bożena Romanowska-Dixon</i>	
6.1.	Zapalenie nadtwardówki	117
6.1.1.	Epidemiologia	117
6.1.2.	Etiologia	117
6.1.3.	Objawy	118
6.1.4.	Postacie zapalenia nadtwardówki	118
6.1.5.	Diagnostyka	118
6.1.6.	Diagnostyka różnicowa	119
6.1.7.	Leczenie	119
6.1.8.	Rokowanie	119
6.2.	Zapalenie twardówki	120
6.2.1.	Epidemiologia	120
6.2.2.	Etiologia	120
6.2.3.	Objawy	120
6.2.4.	Postacie zapalenia twardówki	121
6.2.5.	Diagnostyka zapalenia twardówki	125
6.2.6.	Różnicowanie zapalenia twardówki	126
6.2.7.	Leczenie zapalenia twardówki	129
6.2.8.	Rokowanie	130
	Piśmiennictwo	130

7. Soczewka	131
7.1. Soczewkopochodne zapalenie błony naczyniowej	131
<i>Małgorzata Figurska, Agnieszka Kubicka-Trzaska, Bożena Romanowska-Dixon</i>	
7.1.1. Patofizjologia soczewkopochodnego zapalenia błony naczyniowej	131
7.1.2. Postacie soczewkopochodnego zapalenia błony naczyniowej . . .	132
7.1.3. Diagnostyka soczewkopochodnego zapalenia błony naczyniowej	135
7.1.4. Diagnostyka różnicowa soczewkopochodnego zapalenia błony naczyniowej	136
7.1.5. Leczenie soczewkopochodnego zapalenia błony naczyniowej . .	136
Piśmiennictwo	137
7.2. Zespół toksycznego uszkodzenia przedniego odcinka oka (zespół TASS)	138
<i>Małgorzata Figurska</i>	
7.2.1. Etiologia	138
7.2.2. Patogeneza	138
7.2.3. Objawy i badanie okulistyczne	139
7.2.4. Diagnostyka różnicowa	140
7.2.5. Leczenie TASS	140
7.2.6. Profilaktyka TASS	140
Piśmiennictwo	141
8. Ciało szkliste i naczynia siatkówki	143
8.1. Proliferacyjna witreoretinopatia	143
<i>Jerzy Mackiewicz</i>	
8.1.1. Wprowadzenie	143
8.1.2. Klasyfikacja proliferacyjnej witreoretinopatii	145
8.1.3. Patofizjologia	146
8.1.4. Zapobieganie farmakologiczne i leczenie PVR	147
8.1.5. Leczenie chirurgiczne PVR	148
8.1.6. Rokowanie	152
8.1.7. Przyszłość i kierunki badań	152
Piśmiennictwo	153
8.2. Choroba Ealesa	154
<i>Agnieszka Kubicka-Trzaska</i>	
8.2.1. Epidemiologia	154
8.2.2. Etiopatogeneza	154
8.2.3. Objawy kliniczne	155
8.2.4. Diagnostyka	157
8.2.5. Diagnostyka różnicowa	157
8.2.6. Leczenie	158
8.2.7. Rokowanie	159
Piśmiennictwo	159

8.3.	Zespół idiopatycznego zapalenia naczyń siatkówki z tętniakami i zapaleniem nerwu wzrokowego i siatkówki (<i>idiopathic retinal vasculitis, aneurysms and neuroretinitis</i> , IRVAN)	160
	<i>Agnieszka Kubicka-Trzaska</i>	
8.3.1.	Epidemiologia	160
8.3.2.	Patofizjologia	160
8.3.3.	Objawy	160
8.3.4.	Diagnostyka	162
8.3.5.	Diagnostyka różnicowa	163
8.3.6.	Leczenie	164
8.3.7.	Rokowanie	165
	Piśmiennictwo	165
8.4.	Zapalenie naczyń typu oszronionych gałęzi	166
	<i>Agnieszka Kubicka-Trzaska</i>	
8.4.1.	Epidemiologia	166
8.4.2.	Patofizjologia	166
8.4.3.	Objawy	166
8.4.4.	Diagnostyka	167
8.4.5.	Diagnostyka różnicowa	167
8.4.6.	Leczenie	168
8.4.7.	Rokowanie	168
	Piśmiennictwo	168
8.5.	Idiopatyczne zapalenie naczyń siatkówki	169
	<i>Agnieszka Kubicka-Trzaska</i>	
8.5.1.	Epidemiologia	169
8.5.2.	Patofizjologia	169
8.5.3.	Objawy	170
8.5.4.	Rozpoznanie	174
8.5.5.	Diagnostyka obrazowa	176
8.5.6.	Diagnostyka laboratoryjna	176
8.5.7.	Leczenie	178
8.5.8.	Rokowanie	178
	Piśmiennictwo	178
9.	Błona naczyniowa	181
9.1.	Epidemiologia zapaleń błony naczyniowej	181
	<i>Agnieszka Kubicka-Trzaska</i>	
9.2.	Klasyfikacja zapaleń błony naczyniowej	181
	<i>Agnieszka Kubicka-Trzaska</i>	
9.3.	Objawy ogólnoustrojowe w przebiegu zapaleń błony naczyniowej . . .	184
	<i>Joanna Przeździecka-Dołyk, Marta Misiuk-Hojło</i>	
9.4.	Symptomatologia ostrego i przewlekłego zapalenia przedniego odcinka błony naczyniowej	188
	<i>Joanna Przeździecka-Dołyk, Marta Misiuk-Hojło</i>	
9.4.1.	Ostre zapalenie przedniego odcinka błony naczyniowej	188
9.4.2.	Przewlekłe zapalenie przedniego odcinka błony naczyniowej	191

9.5.	Zapalenia błony naczyniowej w przebiegu spondyloartropatii zapalnych	191
	<i>Joanna Przędziecka-Dołyk, Marta Misiuk-Hojło</i>	
9.5.1.	Zesztywniające zapalenie stawów kręgosłupa	193
9.5.2.	Reaktywne zapalenie stawów (zespół Reitera)	197
9.5.3.	Łuszczycowe zapalenie stawów	199
9.6.	Zapalenia błony naczyniowej w przebiegu nieswoistych zapalnych schorzeń jelit	202
	<i>Joanna Przędziecka-Dołyk, Marta Misiuk-Hojło</i>	
9.6.1.	Wrzodziejące zapalenie jelita grubego (<i>colitis ulcerosa</i>)	203
9.6.2.	Choroba Leśniowskiego-Crohna	204
9.7.	Zapalenia błony naczyniowej w przebiegu chorób nerek	206
	<i>Joanna Przędziecka-Dołyk, Marta Misiuk-Hojło</i>	
9.7.1.	Cewkowo-śródmiąższowe zapalenie nerek (<i>tubulo-interstitial nephritis, TINU</i>)	206
9.7.2.	Nefropatia IgA	209
9.8.	Zapalenie błony naczyniowej w przebiegu młodzieńczego idiopatycznego zapalenia stawów (MIZS)	211
	<i>Zbigniew Żuber, Agnieszka Kubicka-Trzaska</i>	
9.8.1.	Młodzieńcze idiopatyczne zapalenie stawów (MIZS)	211
	Piśmiennictwo	222
9.9.	Przewlekły niemowlęcy zespół neurologiczno-skórno-stawowy /noworodkowa choroba wieloukładowa (<i>chronic infantile neurologic, cutaneous and articular syndrome, CINCA /neonatal-onset multisystem inflammatory disease, NOMID</i>)	223
	<i>Paulina Sojka-Leszczynska</i>	
9.9.1.	Epidemiologia	223
9.9.2.	Etiologia	224
9.9.3.	Objawy ogólne	224
9.9.4.	Objawy oczne	224
9.9.5.	Diagnostyka	225
9.9.6.	Leczenie miejscowe	225
9.9.7.	Leczenie ogólne	225
9.9.8.	Rokowanie	226
	Piśmiennictwo	226
9.10.	Idiopatyczne zapalenia przedniego odcinka błony naczyniowej	227
	<i>Anna Turno-Kręcicka</i>	
9.10.1.	Zespół zapalenia błony naczyniowej Fuchsa	227
9.10.2.	Zespół Posnera-Schlossmana	232
	Piśmiennictwo	233
9.11.	Zapalenie części pośredniej błony naczyniowej	234
	<i>Anna Turno-Kręcicka</i>	
9.11.1.	Epidemiologia	234
9.11.2.	Etiologia i patofizjologia	234
9.11.3.	Patomechanizm	235
9.11.4.	Objawy kliniczne	236
9.11.5.	Diagnostyka okulistyczna	237
9.11.6.	Badania diagnostyczne	239

9.11.7.	Diagnostyka różnicowa	242
9.11.8.	Leczenie	243
9.11.9.	Powikłania	247
9.11.10.	Rokowanie	248
	Piśmiennictwo	248
9.12.	Idiopatyczne swoiste zapalenia tylnego odcinka błony naczyniowej – zespoły „białoplamkowe”	249
	<i>Izabella Karska-Basta</i>	
9.12.1.	Ostra tylna wieloogniskowa plackowata epitelioпатия barwnikowa	249
9.12.2.	Choroidopatia pelzająca	254
9.12.3.	Retinchoroidopatia typu <i>birdshot</i>	260
9.12.4.	Wieloogniskowe zapalenie naczyńówki z zapaleniem całej błony naczyniowej	265
9.12.5.	Choroidopatia punktowata wewnętrzna	271
9.12.6.	Zespół zwłóknienia podsiatkówkowego i zapalenia błony naczyniowej oka	277
9.12.7.	Zespół licznych znikających białych punktów	280
9.12.8.	Ostre zapalenie nabłonka barwnikowego siatkówki	285
9.12.9.	Ostra zewnętrzna utajona retinopatia strefowa	289
	Piśmiennictwo	294
9.13.	Współczulne zapalenie błony naczyniowej	296
	<i>Barbara Biziorek</i>	
9.13.1.	Epidemiologia	297
9.13.2.	Patogeneza	297
9.13.3.	Objawy kliniczne	297
9.13.4.	Diagnostyka okulistyczna	298
9.13.5.	Powikłania	300
9.13.6.	Diagnostyka różnicowa	300
9.13.7.	Leczenie	301
9.13.8.	Rokowanie	302
	Piśmiennictwo	302
9.14.	Sarkoidoza	302
	<i>Joanna Brydak-Godowska</i>	
9.14.1.	Wprowadzenie	302
9.14.2.	Epidemiologia	303
9.14.3.	Etiologia	304
9.14.4.	Objawy kliniczne: oczne i systemowe	305
9.14.5.	Leczenie sarkoidozy	317
9.14.6.	Rokowanie	318
	Piśmiennictwo	318
9.15.	Choroba Behçeta	320
	<i>Barbara Biziorek</i>	
9.15.1.	Epidemiologia	320
9.15.2.	Etiopatogeneza	321
9.15.3.	Objawy kliniczne	321
9.15.4.	Powikłania	323
9.15.5.	Kryteria rozpoznania	324

9.15.6.	Diagnostyka okulistyczna	326
9.15.7.	Diagnostyka różnicowa	327
9.15.8.	Leczenie	328
9.15.9.	Rokowanie	329
	Piśmiennictwo	329
9.16.	Zespół Vogta-Koyanagiego-Harady	330
	<i>Joanna Brydak-Godowska</i>	
9.16.1.	Wprowadzenie	330
9.16.2.	Epidemiologia	330
9.16.3.	Patofizjologia	330
9.16.4.	Objawy kliniczne	331
9.16.5.	Zrewidowane Kryteria Diagnostyczne dla zespołu Vogta-Koyanagiego-Harady z pierwszych międzynarodowych warsztatów	333
9.16.6.	Badania diagnostyczne	335
9.16.7.	Diagnostyka różnicowa	341
9.16.8.	Leczenie	341
9.16.9.	Powikłania	343
9.16.10.	Rokowanie	343
	Piśmiennictwo	343
9.17.	Alergiczne zapalenia błony naczyniowej	345
	<i>Agnieszka Kubicka-Trzaska</i>	
	Piśmiennictwo	347
10.	Nerw wzrokowy	349
10.1.	Zapalenie nerwu wzrokowego w chorobach demielinizacyjnych	349
	<i>Dominika Gniadek-Batko</i>	
10.1.1.	Stwardnienie rozsiane	349
10.1.2.	Choroba Devica – zapalenie nerwów wzrokowych i rdzenia kręgowego (<i>neuromyelitis optica</i> , NMO)	358
10.1.3.	Choroba z przeciwciałami anty-MOG	363
10.1.4.	Choroba Schildera (stwardnienie rozlane)	368
	Piśmiennictwo	370
10.2.	Autoimmunologiczne zapalenie nerwu wzrokowego po szczepieniach oraz związane z chorobami infekcyjnymi	373
	<i>Eliza Kita</i>	
10.2.1.	Objawy ogólne	374
10.2.2.	Objawy oczne	374
10.2.3.	Diagnostyka	374
10.2.4.	Leczenie	374
10.2.5.	Rokowanie	375
10.2.6.	Możliwe patomechanizmy autoimmunologicznej neuropatii nerwu wzrokowego występujące po szczepieniu i związane z zakażeniami	376
	Piśmiennictwo	376
10.3.	Przednia niedokrwienna neuropatia wzrokowa w przebiegu olbrzymiokomórkowego zapalenia tętnic	377

10.3.1.	Przednia niedokrwienna neuropatia wzrokowa w przebiegu olbrzymiokomórkowego zapalenia tętnic – objawy ogólne, diagnostyka i leczenie	377
	<i>Bogdan Batko</i>	
	Piśmiennictwo	383
10.3.2.	Przednia niedokrwienna neuropatia wzrokowa w przebiegu olbrzymiokomórkowego zapalenia tętnic – objawy oczne, diagnostyka okulistyczna i leczenie powikłań ocznych	383
	<i>Dominika Gniadek-Batko</i>	
	Piśmiennictwo	386
11.	Objawy okulistyczne w przebiegu układowych chorób o podłożu autoimmunologicznym	387
11.1.	Reumatoidalne zapalenie stawów	387
	<i>Zofia Guła, Agnieszka Kubicka-Trzaska, Mariusz Korkosz</i>	
11.1.1.	Objawy ze strony narządu ruchu	387
11.1.2.	Objawy ze strony innych narządów i układów	388
11.1.3.	Objawy oczne	389
11.1.4.	Testy diagnostyczne	390
11.1.5.	Leczenie	391
11.2.	Toczeń rumieniowaty układowy	391
	<i>Zofia Guła, Agnieszka Kubicka-Trzaska, Mariusz Korkosz</i>	
11.2.1.	Objawy ogólne	392
11.2.2.	Objawy oczne	393
11.2.3.	Testy diagnostyczne	396
11.2.4.	Leczenie	397
11.2.5.	Monitorowanie chorych leczonych hydroksychlorochiną i chlorochiną	398
11.3.	Twardzina układowa (sklerodermia)	398
	<i>Zofia Guła, Agnieszka Kubicka-Trzaska, Mariusz Korkosz</i>	
11.3.1.	Postacie kliniczne	398
11.3.2.	Objawy ogólne	399
11.3.3.	Objawy oczne	400
11.3.4.	Testy diagnostyczne	401
11.3.5.	Leczenie	401
11.4.	Zapalenie wielomięśniowe i skórno-mięśniowe	401
	<i>Zofia Guła, Agnieszka Kubicka-Trzaska, Mariusz Korkosz</i>	
11.4.1.	Objawy ogólne	402
11.4.2.	Objawy oczne	403
11.4.3.	Testy diagnostyczne	403
11.4.4.	Leczenie	404
11.5.	Mieszana choroba tkanki łącznej i zespoły nakładania	404
	<i>Zofia Guła, Agnieszka Kubicka-Trzaska, Mariusz Korkosz</i>	
11.5.1.	Objawy oczne	405
11.5.2.	Leczenie	405
11.6.	Zespół antyfosfolipidowy	405
	<i>Zofia Guła, Agnieszka Kubicka-Trzaska, Mariusz Korkosz</i>	
11.6.1.	Diagnostyka	405

11.6.2.	Objawy oczne	407
11.6.3.	Leczenie	407
11.7.	Nawracające zapalenie wielochrzęstne	407
	<i>Zofia Guła, Agnieszka Kubicka-Trzaska, Mariusz Korkosz</i>	
11.7.1.	Objawy ogólne	407
11.7.2.	Objawy oczne	408
11.7.3.	Testy diagnostyczne	408
11.7.4.	Leczenie	408
11.8.	Ziarniniakowatość z zapaleniem naczyń	409
	<i>Zofia Guła, Agnieszka Kubicka-Trzaska, Mariusz Korkosz</i>	
11.8.1.	Objawy ogólne	409
11.8.2.	Objawy oczne	410
11.8.3.	Testy diagnostyczne	411
11.8.4.	Leczenie	412
11.9.	Eozynofilowa ziarniniakowatość z zapaleniem wielonaczyniowym (zespół Churga-Straussa)	412
	<i>Zofia Guła, Agnieszka Kubicka-Trzaska, Mariusz Korkosz</i>	
11.9.1.	Objawy ogólne	412
11.9.2.	Objawy oczne	414
11.9.3.	Testy diagnostyczne	414
11.9.4.	Leczenie	414
11.10.	Guzkowe zapalenie tętnic	415
	<i>Zofia Guła, Agnieszka Kubicka-Trzaska, Mariusz Korkosz</i>	
11.10.1.	Objawy ogólne	415
11.10.2.	Objawy oczne	416
11.10.3.	Testy diagnostyczne	416
11.10.4.	Leczenie	417
11.11.	Choroba Takayasu	417
	<i>Zofia Guła, Agnieszka Kubicka-Trzaska, Mariusz Korkosz</i>	
11.11.1.	Objawy ogólne	417
11.11.2.	Objawy oczne	418
11.11.3.	Testy diagnostyczne	419
11.11.4.	Leczenie	419
11.12.	Choroba Kawasakięgo	419
	<i>Zofia Guła, Agnieszka Kubicka-Trzaska, Mariusz Korkosz</i>	
11.12.1.	Objawy ogólne	420
11.12.2.	Objawy oczne	421
11.12.3.	Testy laboratoryjne	421
11.12.4.	Leczenie	422
11.13.	Miastenia	422
	<i>Elżbieta Klimiec-Moskał, Agnieszka Kubicka-Trzaska</i>	
11.13.1.	Postacie kliniczne	422
11.13.2.	Testy diagnostyczne	424
11.13.3.	Leczenie	425
11.13.4.	Diagnostyka różnicowa postaci ocznej miastenii	426
	Piśmiennictwo	426

12. Zespoły paranowotworowe (paraneoplastyczne)	431
<i>Bożena Romanowska-Dixon, Agnieszka Kubicka-Trzaska</i>	
12.1. Retinopatie paraneoplastyczne	432
12.1.1. Retinopatia u chorych z rakiem (CAR)	433
12.1.2. Związana z rakiem dysfunkcja czopków (CACD)	439
12.1.3. Retinopatia u chorych z czerniakiem (MAR)	439
12.2. Obustronna rozproszona proliferacja melanocytów błony naczyniowej (<i>bilateral diffuse uveal melanocytic proliferation</i> , BDUMP)	440
12.3. Paraneoplastyczna neuropatia nerwu wzrokowego (PON)	441
12.4. Zespół miasteniczny Lamberta-Eatona (LEMS)	442
12.5. Diagnostyka różnicowa zespołów paraneoplastycznych	442
12.6. Podsumowanie	442
Piśmiennictwo	443
13. Steroidoterapia i leczenie immunosupresyjne w nieinfekcyjnych zapaleniach błony naczyniowej	445
<i>Agnieszka Kubicka-Trzaska</i>	
13.1. Steroidoterapia – <i>Agnieszka Kubicka-Trzaska</i>	445
13.1.1. Steroidy podawane do worka spojówkowego	447
13.1.2. Iniekcje okołogałkowe steroidów	448
13.1.3. Doszkliskowe iniekcje steroidów	450
13.1.4. Nadnaczyniówkowe iniekcje triamcynolonu	452
13.1.5. Systemowa steroidoterapia	452
13.2. Leczenie immunosupresyjne	455
<i>Agnieszka Kubicka-Trzaska, Mariusz Korkosz</i>	
13.2.1. Antymetabolity	455
13.2.2. Inhibitory kalcyneuryny	456
13.2.3. Związki alkilujące	457
13.3. Podsumowanie	461
Piśmiennictwo	461
14. Terapia biologiczna w nieinfekcyjnych zapaleniach błony naczyniowej	463
<i>Sławomir Teper</i>	
14.1. Mechanizm działania leków biologicznych	463
14.2. Leki biologiczne stosowane w leczeniu zapaleń błony naczyniowej	463
14.3. Wskazania i kwalifikacja do terapii biologicznej w zapaleniach błony naczyniowej	465
14.4. Obrzęk płamki w zapaleniach błony naczyniowej a leki biologiczne	466
14.5. Działania niepożądane i monitorowanie przebiegu terapii biologicznej w zapaleniach błony naczyniowej	466
14.6. Program lekowy w zapaleniach błony naczyniowej	467
14.6.1. Badania przy kwalifikacji do leczenia adalimumabem	469
14.7. Podsumowanie	472
Piśmiennictwo	472
Skorowidz	475